

STRATEGIE MĚSTSKÉ KNIHOVNY V PRAZE

Anna Bimková

Je možné pojem plánování považovat v této době za užitečný nebo spíše odstrašující? Lépe asi bude našim uším znít vize, strategie, koncepce. Ale ač použijeme to či ono, nic to nezmění na prosté úvaze, že ten, kdo chce získat peníze od státu, města nebo obce, musí umět přesně říci na co je potřebuje, v jakém čase a jaké cíle sleduje.

Obávám se, že právě naše neschopnost sjednotit se v názorech a přesně formulovat cíle je to, co komplikuje život veřejným knihovnám a to na všech úrovních. Protože jsme stále silněji vnímali v naší knihovně absenci takového pojmenování cílů a cest k nim směřujících, vytvořili jsme víceméně na bázi dobrovolnosti tým několika pracovníků, který se pokusil o zpracování „Strategie Městské knihovny do r. 2005“. Dílo bylo, snad zdárně, dokončeno v červnu letošního roku a teď zbývá popsané záměry projednat se zřizovatelem a také postupně se všemi pracovníky knihovny, neb především na tom záleží, aby stanovené cíle přijali za své a snažili se o jejich naplnění. Nejsm si jistá, zda to nebude ten nejtěžší úkol.

Asi není účelné seznamovat vás s jednotlivými kapitolami zmíněného textu, snad bych se omezila pouze na označení toho podstatného, co se tématicky váže k zadání této konference, t. j. služby.

Nejprve je nutné si odpovědět na otázku: služby – komu – jaké – kde ? Odpověď na otázku komu jsme vymezili: všem věkovým, sociálním i profesním skupinám čtenářů a uživatelů, se zdůrazněním orientace na děti, mládež a studenty, ale i na čtenáře sociálně slabé, důchodce a handicapované. Naším cílem je dosáhnout 195 tisíc zapsaných čtenářů, t. j. zhruba 15 % obyvatel města, což je ukazatel srovnatelný s evropskými velkoměsty.

Odpověď na otázku jaké a kde úzce souvisí. Škála služeb i rozsah fondů je vymezena základními kategoriemi knihoven sítě, pro které jsme definovali standardy. Jimi je pak vymezena funkce, knihovní fond, informační priority, prostředí, vazby, technické vybavení a kapacitní a provozní ukazatele.

V odpovědi na otázku kdo, tedy knihovník, jsme mohli konstatovat, že kolektiv pracovníků je jedním z podstatných zdrojů, které má naše knihovna jako instituce k dispozici. Současně je nutné právě zde hledat významné rezervy. Pro knihovníka MK v Praze musí být charakteristická solidní úroveň všeobecného vzdělání, stejně jako znalosti a dovednosti v oboru informačních

technologií, kulturně společenský rozhled, aktivní přístup k vlastní práci, ke čtenáři i k širokému okolí. Jako důležité vnímáme i dobré komunikační schopnosti, poznatky z vývojové psychologie a jejich využívání, ochota přijímat nové pracovní postupy i s novými médii a především zřetelné vědomí smyslu a ocenění vlastní práce. Vysokým nárokům na takto kvalifikovaného pracovníka by měly odpovídat i mzdové a sociální podmínky.

Rozsah i kvalita služeb výrazně souvisí se strukturou sítě, kterou jsme vymezili takto: chceme vybudovat a udržovat páteřní síť tvořenou 25 knihovnami ve struktuře ústřední knihovna, 3 oblastní, 21 spádových. Tato páteřní síť představuje absolutní minimum, které zaručuje její funkčnost v souladu s posláním. Všechny knihovny takto vymezené sítě musí být všestranně na úrovni odpovídající evropskému standardu a vzájemně informačně propojeny, to znamená tvořit uzly jednotné počítačové a komunikační sítě knihovny.

Vedle toho jsme definovali také síť optimální, která by odpovídala potřebám Prahy, což je páteřní síť doplněná o dalších cca 20 poboček. Takto definovanou optimální síť však nelze na úrovni současného rozpočtu financovat a na jejím udržení i rozvoji se musí podílet i další zdroje. Tyto knihovny by měly zejména odrážet lokální potřeby občanů v jednotlivých částech města a jejich počet i umístění bude ovlivňováno zejména možností působení v obecních objektech a s tím související výší nájemného, participací příslušných městských částí na jejich provozu a vzdáleností od knihoven páteřní sítě.

Úvahy o topologii zmíněné sítě vyústily v tento závěr: těžiště sítě je v centru Prahy, kde má rozhodující postavení ústřední knihovna, tři oblastní knihovny tvořící vrcholy trojúhelníka umístěné v Severním, Jižním a Jihozápadním městě spolu s ústřední knihovnou nabízejí kompletní strukturu služeb. Ostatní knihovny rovnoměrně pokrývají obytné části Prahy a jsou doplněny stanicemi bibliobusu sloužícími občanům komunikačně izolovaných oblastí. Určitá racionalizační opatření se dotknou i organizační struktury dnešních deseti obvodních knihoven.

Při stanovení strategických cílů jsme využívali námětů a poznatků ze studijních pobytů našich pracovníků v mnoha evropských knihovnách, z odborné literatury a samozřejmě i zkušeností vlastních a veřejných knihoven v naší republice. Na tento zásadní dokument navází konkretizované plány na kratší časové úseky, kde vedle utváření sítě podle zmíněných zásad považujeme v této chvíli za nejdůležitější úspěšné dokončení rekonstrukce budovy a modernizace služeb ústřední knihovny. A tak, budou-li naše příští setkání vedena tématem „Knihovny současnosti“ chci věřit tomu, že pražská Městská knihovna bude hodna tohoto označení.